

Pilegrimskart for Rogaland

Kirker og vandringer i Den norske kirke

Å legge ut på pilegrimsvandring er enkelt. Langs de pilegrimsstier som er etablert, for eksempel langs Jærkysten eller Stavanger Turistforenings hverdagstur nr. 52 i Stavanger, kan du når som helst gå alene eller sammen med familie og venner. Dessuten er enhver lokal kirke et *helligsted*, et pilegrimsmål. Ved å la en eller flere kirker bli tursmål, kan du lage egne pilegrimsvandringer og tradisjoner. Se mer om dette på den andre siden av brosjyren. Stadig flere menigheter i Den norske kirke arrangerer kortere eller lengre pilegrimsvandringer, gjerne i nærmiljøet.

Følg med i menighetsbladene, på menighetenes hjemmesider

Pilegrimsvandring fra Bukkøy til Olavskirken på Avaldsnes. Hver Olsok organisert vandring fra Toskatjønn til Olavskirken.

Pilegrimsvandring fra Vikebygd til Skjold. Skåre menighet arr.

Pilegrimsvandring fra Ølensvåg til Kyrkjestaden, den gamle kyrkjevegen i Ølen.

Pilegrimsreise med buss, båt og til fots fra Stavanger til Røldal. Utstein Pilegrimsgard arr.

Kystleia mot Nidaros

Den gamle leden mot Røldal

- 1 Vardeneset
- 2 Tasta
- 3 Hundvåg
- 4 Stokka
- 5 Kampen
- 6 Domkirken
- 7 Petri
- 8 Frue (Hetland)
- 9 Johannes
- 10 Bekkefarert
- 11 Varden
- 12 Hillevåg
- 13 Madlamark
- 14 Hinna
- 15 Sørnes
- 16 Gausel
- 17 Gamle Tananger
- 18 Gand
- 19 Høyland

Utstein Pilegrimsgard. Vandring, retreat, kurs og konferanser, stillhet.

Obrestad fyr. Stille rom for vandrere

Pilegrimsvandringer på Jæren, langs Kongevegen. www.time-kyrkja.no

Pilegrimsvandring langs Nordsjøløypa til Stavanger. Utstein pilegrimsgard arr.

Pilegrimsvandring fra Ognå til Egersund, Egersund menighet arr. Korresponderende tog fra Stavanger/Sandnes.

Stavanger. Pilegrimsvandringer fra Mosvangen til Domkirken. Stavanger Turistforenings hverdagstur nr. 52 er "Pilegrimsturen"

Kultur- og pilegrimsvandringer ved Frøyland / Orstad

Røldal: I middelalderen Norges mest søkte pilegrimsmål, etter Nidaros. Undergjørende krusifiks. Nå arrangeres årlige pilegrimstevner. Mål for vandringer fra flere retninger.

Korsfylket

Kristendommen kom tidlig til Rogaland, på grunn av nær kontakt med Europa og de britiske øyer. Midt på 900-tallet opphører tradisjonell, norrøn gravskikk i Stavanger-området, samtidig med at de første kristne prester begynner sitt virke. Store steinkors er synlige minnesmerker fra denne tiden. Her finner du steinkorsene i Rogaland: Njærheim i Hå, Krosshaug på Klepp, Tjora på Sola, Krossstein på Høle, Tjeltakorset ved Stavanger Museum, Sørbo, Kvitsoy, Sandeid, Hundvåg, Erling Skjalgsson-korset (original i Stavanger Museum, kopi ved Sola kulturhus) og Krosshaug ved Gard i Haugesund.

Bli kirkesamler

Kirkebyggene representerer det ypperste innen arkitektur og kunst gjennom historien, fra middelalderen og fram til i dag. Derfor er det jo litt synd om du bare kjenner din lokale kirke. Bli kirkesamler og oppdag dette rike mangfoldet i bispedømmet vårt. Gå til nettsiden www.utsteinpilegrimsgard.no Her finner du en oversikt over kirkene. Last ned denne og fyll ut dato for besøk. Besøket godkjennes selv om du ikke kommer inn i kirken. Klarer du 25, 50 eller 100? Klarer du alle? Det er ikke umulig. Send listen til Stavanger Bispedømmekontor, Lagårdsveien 44, 4010 STAVANGER. Når du har samlet 25 kirker, premieres du med en liten kopi av blykorset fra Bru, det eldste kjente kristne symbol fra Rogaland. Klarer du flere, får du St. Svithundiplom. Mer om dette på nettsiden.

DEN NORSKE KIRKE
Stavanger bispedømme

Pilegrims- kart for Rogaland

Utstein Kloster

Utstein Pilegrimsgard

Utstein Pilegrimsgard er Stavanger bispedømmes senter for stilhet, bønn, pilegrimsvandring og åndelig veiledning. Den ligger like ved Utstein Kloster, Norges best bevarte kloster fra middelalderen.

På Pilegrimsgarden videreføres noe av den gamle bønnetradisjonen fra klosterlivet. Pilegrimsgarden ligger i et åpent kulturlandskap og er et godt utgangspunkt for vandring til Klosteret, Fjøløy fyr, Mastravarden og andre steder. Et hefte som beskriver turer i området fås kjøpt på Pilegrimsgarden. Her arrangeres også retreatter, pilegrimsturer og andre samlinger gjennom hele året. I sommersesongen er det vertskap på huset som leder morgenbønn og serverer frokost. Hver torsdag kl 11.30 er det middagsbønn, åpen for alle.

Pilegrimsgarden har seks fine overnattingsrom som kan leies når anlegget ikke er i bruk til arrangement. Program finnes på www.utsteinpilegrimsgard.no

UTSTEIN
PILEGRIMSGARD

DEN NORSKE KIRKE
Stavanger bispedømme

Vi er alle pilegrimer

Å være menneske er å være på vandring – på vandring gjennom livet. Og slik sett er vi alle, alltid pilegrimer. Enten vi kjenner oss religiøse eller ikke. Enten vi kommer gående eller bilende. Eller blir båret. Vi er pilegrimer gjennom livet.

Ordet pilegrim kommer av det latinske peregrinus som betyr fremmed. Å være pilegrim innebærer derfor muligheten til å se seg selv, verden og troen i et fremmed og dermed nytt perspektiv.

Den ytre vandringen blir underveis en hjelp til den indre, selv om en kanskje ikke oppdager det med en gang.

I vår kirkes forståelse av troen er ikke hellige steder eller vandring avgjørende for å oppleve Gud. Men de kan tjene som metaforer og støttepunkter som kan skape konsentrasjon og fordypelse i menneskesinnet.

Pilegrimsbevegelsen vokser fram i Norge

Nidaros biskop, Riksantikvaren og Direktoratet for naturforvaltning startet tidlig på 1990-tallet forskjellige program for å revitalisere pilegrimstanken og registrere og tilrettelegge de gamle pilegrimsledene i Norge. Et stort arbeid er lagt ned, mange ulike tiltak er gjennomført og flere pilegrimssentra er etablert. Pilegrimsveiene til Trondheim og Nidarosdomen har nå fått status som europeisk kulturvei, på lik linje med rutene til Santiago de Compostella.

Også i Stavanger bispedømme er gamle tradisjoner vekket til live og nye tradisjoner etablert. Først ut var Avalsdomen, hvor det har blitt arrangert årlige vandring siden midten av 1990-tallet. Nå arrangeres vandring mange steder i bispedømmet.

En ny europeisk pilegrimsinteresse

Den moderne pilegrimsinteressen begynte å bli synlig på 1980-tallet. Mest kjent er vandringene på de gamle pilegrimsveier til Santiago de Compostella i Spania.

De gamle pilegrimsstier, som nå gjenoppdages og tilrettelegges over hele Europa, fulgte i stor grad Romerrikets vanlige veinett, Europas eldste nettverk. I vår tid blir mennesker med høyst ulike bakgrunner tiltrukket av pilegrimstanken. Mange søker bakover i historien med spørsmål om *hvem vi er*, hvilke verdier som har formet vårt samfunn og hvor disse har sine røtter.

Søkende mennesker, etablerte kristne og andre som er opptatt av refleksjon rundt egne livsfaser, valg og verdier, legger ut på vandring.

Vandring på Mosterøy mot Utstein.

Pilegrimens vei gjennom historien

Pilegrimsvandring praktiseres i alle de store verdensreligionene.

Den første pilegrim vi møter i Bibelen er Abraham, som bryter opp fra sin fars hus og gir seg ut på vandring. På Jesu tid forlot disiplene sitt vanlige liv og fulgte Jesus på hans mange og lange vandringer.

Etter at Jesus var død begynte mange å vandre til de stedene som var knyttet til ham. Etterhvert ble det reist kirker på disse stedene – som ble mål for pilegrimsvandring fra nær og fjern. I tillegg begynte mange å oppsøke graver til martyrer og helgener – hellige menn og kvinner som hadde våget å vitne om sin tro med livet som innsats.

Frans av Assisi, en fattig munk fra Italia, satte Europa i bevegelse gjennom sin munkeorden Gråbrødrene.

I begynnelsen av 1200-tallet dro tusenvis av brødre ut på vandring. De kom også til Norden og grunnla rasteplasser på veien i form av klostre, herberger og kirker.

I middelalderen vokste pilegrimsbevegelsen seg sterkere og sterkere. Noen vandret for å gjøre bot, noen for å be om hjelp for seg selv og andre, noen for å finne seg selv og Gud. På det meste deltok kanskje opp mot halvparten av Europas befolkning i ulike former for pilegrimsvandring.

De mest kjente mål var Jerusalem, Roma, Santiago de Compostella, Trondheim – og vårt nærmeste: Røldal. Etter reformasjonen i 1536 ble pilegrimsvandringene forbudt. Og siden har de ikke hatt noen renessanse. Ikke for nå – nesten 500 år senere.

Frans

Lett å komme i gang

Å legge ut på pilegrimsvandring i dagens Rogaland er egentlig ganske enkelt.

Langs de pilegrimsstier som er etablert (se kartet på den andre siden) kan du når som helst gå alene eller sammen med familie og venner. Dessuten er enhver lokal kirke et *helligsted*, et pilegrims mål. Ved å la en eller flere kirker bli turmål, kan du lage egne pilegrimsvandring og tradisjoner.

Stadig flere menigheter i Den norske kirke arrangerer kortere eller lengre pilegrimsvandring, gjerne i nærmiljøet. Følg med i menighetsbladene eller på menighetenes hjemmesider. Pilegrimsvandring tilrettelegges og arrangeres også av andre grupper, foreninger og lag, som for eksempel Stavanger Turistforening.

Det er også mulig å melde seg på organiserte pilegrimsreiser langs Jærkysten, til Røldal, til Nidaros eller andre steder.

En del skoler, og noen steder også kirkens konfirmant- undervisning bruker pilegrimsvandring i sine pedagogiske opplegg.

Ved noen pilegrimsvandring ligger hovedvekten på kristen meditasjon og stilhet, andre ganger kan en trekke inn lokalhistorie, naturopplevelse eller sosialt fellesskap.

Her finner du mer informasjon:
www.utsteinpilegrimsgard.no
www.pilegrimsleden.no
www.pilegrim.no
www.ut.no/tur/pilgrimsturen
www.kirken.no/stavanger

Hva trenger du?

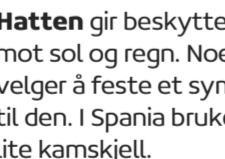
Å vandre som pilegrim krever ikke annet utstyr enn det du trenger for andre turer. Men ved en pilegrimsvandring er den indre vandringen viktigst. Derfor er det lurt å forberede seg litt, slik at ikke den ytre vandringen får ta for mye fokus.

Skoene er viktige. Det er med føttene vi kommer oss fram fra et sted til et annet. I ulendt terreng gir fjellstøvler god støtte.

Vandrestaven er pilegrimens tredje ben og et fint symbol. Den kan minne om Jesu kors – og være god å lene seg mot når en blir sliten.

Hatten gir beskyttelse mot sol og regn. Noen velger å feste et symbol til den. I Spania brukes et lite kamskjell.

Sekken kan inneholde niste, vannflaske og kanskje litt klesbytte. Jo mindre du bærer på, jo lettere går du. Her er det også en lærdom for livet.

Og så trenger du **vilje til oppbrudd** og et ønske om få erfare at ånd, sjel og kropp holder tritt med hverandre, og at å **være** blir viktigere enn å **ha** og å **gjøre**.

Den indre vandringen

En pilegrimsvandring har alltid et dobbelt perspektiv. Mens den ytre vandringen ofte går mot et kirkebygg eller et hellig sted, går den indre vandringen mot Gud selv. Derfor er det viktig at den ytre rammen blir slik at den hjelper den indre vandringen. Selv enkle handlinger kan gi næring og styrke til den indre vandringen.

Organiserte pilegrimsvandring er ofte godt forberedt med et opplegg som deltakerne får utlevert og kan ta del i. Om du vandrer på egenhånd kan du likevel bruke elementer fra tradisjonelle pilegrimsvandring. Det er ofte vanlig å dele vandringen i stadier slik at det blir flere stopp underveis. Ved hver stopp kan en lese tekster fra Bibelen, lese dikt, syng salmer og be bønner, dersom det er naturlig.

Her er et enkelt program:
1) **Oppbruddet.** Ved starten av vandringen. Salme 23 og 5. Mosebok 31,8
2) **Veien.** La Gud tale gjennom naturen. Matteus 6,27-33
3) **Kilden.** Dette passer ved en bekk eller en kilde. Salme 42, 2-3 og Johannes 4,7-14
4) **Måltidet.** Kanskje passer det med en lengre pause her. Da kan det være fint å bruke en lengre Bibeltekst til å meditere over. Finn neste søndags pretekst på www.bibel.no.
5) **Trær og blomster.** Kanskje finner du et fint tre å sitte under? Salme 8
6) **Målet i sikte.** Feginsbrekka eller gledesbakken. Her kan en se målet for vandringen. Johannes Åpenbaring 21, 3-5 og Salme 84, 2-3
7) **Ved målet.** Dersom en kirke er målet, er det noen som velger den gamle tradisjonen med å vandre tre ganger rundt bygningen. 1. Peters brev 2,4-5 og 9-10

Pilegrimens syv nøkler

Kanskje opplever vi at vi har det bedre i det ytre enn i det indre? Kroppen jager av sted mellom dagens mange gjøremål og vi får sjelden tid til å tenke over hva vi egentlig holder på med. Kan denne erkjennelsen være en av grunnene til at stadig flere tiltrekkes av pilegrimstanken? Den indre vandringen, i den ytre vandringens form, får oss til å oppdage at det bak det ytre landskap kan anes et indre. Her er syv begreper som kjennetegner pilegrimsvandringen:

Langsomhet. Å gå stille og rolig, i takt med hjertestagene, gir bedre mulighet til å oppdage naturen, seg selv og Gud.

Frihet. Vandring i eget tempo, fri som fuglen under himmelen, fri fra alt det materielle.

Enkelhet. Ryggsekken må ikke veie for mye. Du bærer ikke mer enn du trenger. Dette er også en livsvisdom.

Bekymringsløshet. Lev i nuet. Vær tilstede i alt du gjør. Carpe diem. Grip dagen.

Stilhet. Den gode samtalen er alltid verdifull. Men vandring i stilhet gjør at naturens lyder oppdages – og at tanken får flyte friere. Prøv det også!

Fellesskap. I løpet av en vandring viskes forskjeller ut. Vi blir alle medvandrere. Og det kan bli naturlig å dele både erfaringer, nistemat og gnagsårplaster.

Spiritualitet. Pilegrimsvandringens mål er å gi hjelp til å fatte livets dybde, ane Guds storhet og få åndelig næring til den videre livsvandringen.

Pilegrim i egne landskap og eget liv

På pilegrimsvandring får du kjenne dine slitte sko. Eller dine nye.

Landskapet, enten det er Jærhavet, skråninger og heier i Ryfylke, småøyene rundt Utstein Kloster eller hele vestlandskysten, favner deg og livet ditt. Guds skapte rom gjør noe med den som beveger seg i det.

Litt borte fra hverdagen, mens du går eller er i stilhet, kan raske og sterke inntrykk legges bort. Ditt indre kan få deg som lytter.

Å vandre er en hellig tradisjon. Alene eller sammen. Jesus vandret. Guds folk har vandret, i nød og ved festreiser. Pilegrimer i middelalderen søkte til hellige steder for å bringe sine liv til Gud. I bønn møter vi Gud hvor det måtte være og hvem vi måtte være.

Små og store ord. Spor av fortid. Mål lenger fremme. Et hav av liv og tanker. Solstreif av håp. Dråper av bekymring. Steiner og stubber å hvile ved. Åpne landskap. Lyden av rennende vann. Ord til deg. Stier å velge, topper å se ut fra, daler å kjenne seg hjemme i.

Stilheten og vandringen venter på deg. Den formes av den som går inn i den. Den formes av Gud som venter. Velkommen som pilegrim i Rogaland!

Erling J. Pettersen
Stavanger biskop

